



Regional Women's Lobby for South East Europe

Regionalni ženski Lobi za Jugoistočnu Evropu

Lobi Rajonal i Grave për Evropën Juglindore

Veljaće 6, 2012

## **ŽENE U REGIJI – GDJE SMO DANAS?**

Žene čine više od polovice svjetskog stanovništva, no žene, naravno, nemaju polovicu političke, ekonomske, društvene ili bilo koje moći. To je naprosto činjenica koju svi znamo, koja se na neki način podrazumijeva i sa kojom se bavimo već duži niz godina – na nacionalnim, regionalnim i međunarodnim razinama. U tom kontekstu i gledano unazad, primjerice od donošenja Pekinške deklaracije UN-a iz 1995. godine, možemo reći da su napravljeni značajniji pomaci, posebno na deklarativnim i legislativnim razinama, međutim, naravno još smo prilično daleko od dosizanja stvarne rodne ravnopravnosti i društva stvarne paritetne demokracije. Dapače, čini nam se svima da u posljednje vrijeme promatramo i određene tendencije stagnacije, što se može promatrati sa više aspekata i to prije svega u kontekstu globalne krize, kako prvenstveno u ekonomiji, tako i u restrukturiranju i rebalansiranju pozicija političke moći na svjetskim razinama. Stvari se dešavaju ubrzano, gotovo munjevito u današnjem „globalnom selu“ i čini se da mi žene ponovno pomalo gubimo korak, gubimo dah.

Pokušajmo proanalizirati to pitanje sa primjera Hrvatske, gdje, možemo slobodno reći, imamo prilično razvijen, gotovo dojmljiv zakonsko-institucionalni okvir na planu rodne ravnopravnosti. Imamo već drugi Zakon o ravnopravnosti spolova, Zakon o suzbijanju diskriminacije, također već drugi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, već četvrtu Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, Nacionalnu strategiju za zaštitu od nasilja u obitelji, Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava te još niz drugih zakonskih i podzakonskih akata koji se mogu primijeniti na područje ravnopravnosti spolova. Osim toga, formiran je i sustav državnih institucija čija je svrha uvođenje i provođenje zakonskih mehanizama rodne ravnopravnosti na svim razinama, kao i u svim komponentama društva, a

naravno, dužni smo i provoditi brojne međunarodne konvencije i obveze kojih smo potpisnici. Ukratko, stvarno se ne možemo požaliti da u Hrvatskoj nije stvorena struktura, pa i prava rodna mašinerija čija je prvenstvena funkcija provođenje rodno osviještenih politika.

Također, i ne manje važno, nakon posljednjih parlamentarnih izbora neki bitni aspekti rodni politika uvršteni su u program Vlade RH, što predstavlja veliki uspjeh i prije svega posljedicu intenzivnog djelovanja udruženih ženskih frakcija stranaka koalicije, koje su napravile svoju vlastitu, žensku koaliciju, sa ciljem zalaganja za integriranje rodni politika u predizborne, a posljedično i postizborne programe. I uspjele smo.

Na regionalnoj razini – situacija je slična kada su u pitanju zakonski i institucionalni okvir – uredi, pravobraniteljstva, politike, zakoni, strategije – manje-više funkcionira.

Međutim, što se i dalje dešava? Zašto i nadalje, u čitavoj regiji, tu rodnu ravnopravnost još uvijek ne živimo? Odgovor prije svega leži u činjenici da žena i nadalje nema (dovoljno) u najvažnijim tijelima odlučivanja kao što su parlament, skupštine gradova i županija, na vodećim političkim funkcijama, u direktorskim i upravljačkim foteljama poduzeća i slično...i da se usprkos bitnim programskim pomacima i dalje dešava da broj žena primjerice u Hrvatskom saboru – stagnira. U ranim devedesetima bilo je otprilike 5% žena u Saboru, prije raspisivanja prošlogodišnjih parlamentarnih izbora ih je bilo 25% (zahvaljujući uglavnom zamjenama), a post-izborno stanje je bilo značajno lošije – samo 19,8% žena izabranih direktno u Sabor, što se danas nešto popravilo, 24% žena sjedi u Saboru, zahvaljujući opet zamjenama jer su muški kolege otišli na uglavnom ministarska ili druga mjesta u izvršnoj vlasti.

Na hrvatskom primjeru, ali i regionalno gledajući, na djelu je stagnacija broja žena na pozicijama sa kojih se odlučuje, radi se, u posljednjih 10-tak godina o 1-2% razlike u broju izabranih žena, dakle, nekih većih, značajnijih pomaka nema.

Gledajući sve to nije ni čudno da žene preplavljuje rezignacija i da postaju sve više nezainteresirane baviti se politikom kada sve ono dobro što je propisano i za što smo se teškom mukom ovih proteklih godina izborile (u što su uključene i zakonom propisane kvote), ostaje samo mrtvo slovo na papiru, posebno kada se dođe do onog ključnog momenta – tj. kada se određuje tko će biti na kandidacijskim listama i na kojim pozicijama?! Jedan od odgovora na taj problem leži u činjenici da unutarnji hijerarhijski ustroj političkih stranaka i nadalje leži uglavnom u muškim rukama i često predstavlja prepreku većem sudjelovanju žena, što se posebno reflektira i na njihovo pozicioniranje na izbornim listama. Osim toga, žene se možda ne snalaze najbolje u unutarstranačkim zamkama i nadmetanjima ili jednostavno nemaju snage da se i na tom planu bore i dokazuju u jednom više-manje

tradicionalno muškom okruženju. One su stoga često sklonije baviti se neformalnim, nevladinim i građanskim aktivizmom gdje se više koriste njima bliskije tehnike kao što su pregovaranje, zagovaranje, umrežavanje i slično.

Problem je samo možemo li tako dalje? Jesmo li se umorile od stagnacije i tapkanja u mjestu? Moramo li ipak nešto mijenjati u našim pristupima? Možemo li potaknuti neke nove razgovore, dogovore, mijenjanje strategija kada su u pitanju i privlačenje i dovođenje nekih novih žena koje želimo vidjeti kao dio procesa, a koje danas nisu u dovoljnoj mjeri zainteresirane? Kako postići da i njima pitanja rodne ravnopravnosti budu u sferi njihovih interesa? Osobno zagovaram nove dijaloge između političarki, NGO-a, ali i predstavnika institucija, kao i unutar političkih stranaka. Moramo nešto mijenjati jer mi se čini da smo pomalo „uspavane“ silnim zakonima, politikama, uredima, strategijama, kao da smo sve zajedno povjerovala će se njihovim donošenjem stvari same po sebi početi kretati u smjeru kojim mi to želimo. A danas vidimo da to nije tako.

Stoga će biti zanimljivo promatrati, upravo na primjeru Hrvatske, koliko ćemo uspjeti ostvarivati svoje ciljeve, a koje smo uspjele ugraditi i u sam program novoizabrane, socijaldemokratske Vlade, i hoće li njegovo ostvarivanje pomoći većoj moći žena, pogotovo kada su u pitanju i dobivanje i preuzimanje veće odgovornosti na svim razinama. Mislim da se to u budućnosti može pokazati presudnim, pogotovo u svjetlu činjenice da sredinom slijedeće godine Hrvatska postaje integralni dio Europe, a tamo, kada su u pitanju žene i njihovoj položaj, baš ne „cvjetaju ruže“ i kada ćemo se itekako morati boriti za zadržavanje razine prava koje imamo danas. A ishod te borbe bit će, i u regionalnom smislu, izuzetno značajan.

Za RŽL:

**Gordana Sobol**, Članica Uprvanog Odbora RŽLa

Predsjednica Mandatno-Imunitetnog Povjerenstva, Parlament Hrvatske